СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 36. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 13. лютого, 1930. VOL. XXXVIII. No. 36. Jersey City, N. J., Thursday, February 13, 1930. THREE CENTS.

„МЮНХЕН" ПАДАЄ ЖЕРТВОЮ ЕКСПЛЬОЗІЇ Й ОГНЮ

ШКОДА ВИНОСИТЬ $2,000,000. ДВІ ОСОБИ ЗГИНУЛИ ПІДЧАС ЕКСПЛЬОЗІЇ. КОРАБЕЛЬ ОСІВ НА ДНІ ГУДСОНУ.

НЮ ЙОРК. — З Европи приплив корабель Північно-німецького Ллойда „Мюнхен" і заїхав до пристані. Ще всі подорожні не вийшли з корабля, як почули вибух на кораблі. Таких експльозій було кілька, а повстали вони в магазинах, у яких були на складі ріжні хемікалії й штучні навози.

Подорожним не сталося нічого, тільки набралися страху. Зате потерпіли корабельна служба й пожарники. Корабель ратувало 31 пожарних відділів і 4 пожарні човни. Експльозія наробила богато шкоди кораблеви і тим, що ратували його від огню. Дві особи, які були заняті ратунковою акцією, переплатили її життям.

Огонь гасили цілу ніч, але ще досі корабель покритий хмарою диму, який дістається з щілин корабля.

Катастрофа наступила недалеко тунелю, який лучить Ню Йорк з Джерзи Сіті. Ввесь рух підземною залізницею припинено, бо боялися, щоби не наступила ще яка експльозія і не пробила тунелю.

НЕ МАЄ ЩАСТЯ.

ГОБОКЕН (Ню Джерзи). — Зприводу експльозії на кораблі „Мюнхен" пригадали собі тут ту страшну огневу катастрофу, яка случилася в тій пристані 30 червня 1900 р. з кораблем „Кайзер Вільгельм дер Ґроссе". Корабель той був гордістю Північно-німецького Ллойда й найкращим тоді пасажирським кораблем у світі. Підчас тої катастрофи згоріли три кораблі й загинуло 300 людей.

До того треба додати, що тасама компанія потерпіла велику шкоду з огнем на наймодернішім кораблі „Европа", який горів двічи: раз на початку будови, а другий раз, коли вже був на викінченню в 1928 році.

АТАКУЮТЬ ДАЛІ ҐЮЗА.

ВЖЕ 20 СЕНАТОРІВ СТАВЛЯТЬСЯ НЕПРИХИЛЬНО ДО НОМІНАЦІЇ ҐЮЗА.

ВАШИНҐТОН. — Сталося це, чого ніхто не надіявся і чого не було досі ні з одною номінацією президента найвищого суду. У сенаті піднесено з ріжних боків важні заміти проти Ґюза як того, що має стати президентом найвищого суду, бо позатим усі згідні щодо того, що він є здібною й загально поважаною людиною.

Сенатор Бора й инші закидують Ґюзови головно те, що він стояв увесь час по стороні інтересів великих капіталістів, а не народу, та що він обороняв як адвокат урядовців-хабарників, натягаючи до цього конституцію зі шкодою для поваги репрезентативних тіл, себто конґресу й леґіслятур.

БЕРУТЬСЯ ЧИСТИТИ НЮ ЙОРК.

НЮ ЙОРК. — Прогибіційний адміністратор Кембел подає, що переведено ревізії в двох инших нюйорських готелях і арештовано кількадесять осіб за нарушення прогибіції. Кембел заявляє, що як при ревізії готелю Менджер так і тепер аґенти залишили гостей в спокою. Але на слідуючий раз арештуватимуть гостей у ресторанах чи инших публичних місцях, коли знайдуть алькоголь на столі й коли ті алькоголічні напої були подавані службою чи привезені самими гостями.

КУЛИДЖА ОКРУГ ВИБИРАЄ МОКРОГО Й ДЕМОКРАТА.

СПРІНҐФІЛД (Месечусетс). — В Норгемптоні, місці осідку бувшого президента Кулиджа, голосувала подавляюча більшість населення на конґресмена Вилієма Ґарфілда, демократа й сухого, котрий одначе заявив, що буде голосувати як мокрий, бо його виборці мокрі. Отсе за останніх 40 літ перший раз вибрано в тім окрузі конґресменом демократа.

Вибір цей уважають протестом проти републиканської адміністрації з її безробіттям, важким матеріяльним положенням населення і боротьбою в обороні прогибіції.

АДВОКАТИ ПРО ПРОГИБІЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — На річних зборах адвокатів говоритимуть в суботу в готелі Пляза на тему прогибіції. Будуть її розбирати з лікарського й правного боку.

ЙОНҐ НЕ НАДАЄТЬСЯ НА „РІДЖЕНТА".

ОЛБАНІ. — В леґіслятурі мали вибрати нового члена стейтової іспитової комісії до „Стейт Борд оф Ріджентс". Демократи запропонували Овена Д. Йонґа, відомого з своєї ратункової акції в Европі. Та републиканці спротивилися тій номінації, а ґовернор Рузвелт заявив, що Йонґ міг бути добрим для розвязання европейських фінансових проблем, але не надається на члена іспитової комісії.

„Ріджентом" вибрано Джорджа Бонда, адвоката з Сиракюз.

БЕЗРОБІТНІ ДЕМОНСТРУЮТЬ.

КЛІВЛЕНД. — 3,000 безробітних демонстрували перед Сіті Гол. Поліція хотіла розігнати демонстрантів і через те прийшло до бійки на кулаки і палиці. Не обійшлося рівнож і без арештовань.

ЗАКУПОВУЮТЬ ПШЕНИЦЮ.

ШИКАҐО. — „Ґрейн Стабілізейшен Корпорейшен" вже розпочала акцію в справі устабілізовання цін на пшеницю. Закупила велику скількість пшениці, а через те піднесла її ціну на протязі одного дня на 7 центів на бушлю.

Згідно з параґр. 56. статутів У. Н. Союза, отсим повідомляється всіх Вп. Головних Урядників У. Н. Союза, що

РІЧНЕ ЗАСІДАННЄ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

— РОЗПІЧНЕТЬСЯ —

В ПОНЕДІЛОК, ДНЯ 17-го ЛЮТОГО С. Р.

В ГОДИНІ 9-тій РАНО

В ДОМІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА,

під ч. 81-83 ҐРЕНД СТРІТ, ДЖЕРЗИ СІТІ, Н. ДЖ.

ІВАН КАШТАНЮК, гол. рек. секретар.

НОВІ ЖНИВА ДПУ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

„Комуніст" пише, що в Миколаєві розстріляно священика Павленка і селян, Біяна, Диненка та Клименка й Забирака за те, що спротивлялись большевикам, коли ці хотіли забрати з дзвіниці церковні дзвони. У Київі розстріляно бувшого отамана повстанчої української ґрупи з 1919 року, Папушу, який в останніх роках працював як робітник у цукроварні і навіть був вибраний до київської робітничої ради. Папушу арештовано на донос одного комуніста. У Дніпропетровську розстріляно бувших повстанців Білинку, Бондаренка, Фисуна і Малиненка. У селі Сольці в Херсонщині арештовано 15 селян за напад на комуністичні збори.

ПОВНА РІВНОПРАВНІСТЬ ЖІНОК У НОРВЕҐІЇ.

Норвеський парлямент має ухвалити закон, яким урівноправнюється жінок з чоловіками у всіх ділянках суспільного життя. Жінки зможуть бути не тільки урядничками, але й дипльоматами, священиками і навіть військовими функціонарями зі старшинськими степенями й правами.

З БІЛОРУСЬКОГО ЖИТТЯ.

Білоруська преса повідомляє, що у Вильні організується перший Союз білоруських письменників і журналістів. Дотепер всі спроби створити такий Союз не мали ніякого успіху і кінчались невдачею. У Вильні почав виходити журнал „Свиданіє", якого перше число сконфісковане в цілости.

ЗНОВ КАТАСТРОФА.

В Люблині притрапилася знов летунська катастрофа. Директор Мотор Компані інж. Павловський з механіком задумували їхати до Варшави на спортовому літакові. Заки піднялись вгору, літак перевернувся. Механік згинув, Павловський тяжко покалічився.

СТАН ПОЛЬСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА.

„Ґазета Варшавська" подає, що в кураторії Лодзь 1929 р. у народніх школах бракувало місця для 19,000 дітей, наслідком чого 11,000 дітей цілком не ходить до школи. Кураторія в Лодзі звернулась до міністерства освіти асиґнувати 2 міліони зол. на будову шкільних будинків.

ПОШУКУЄМО 1 УКРАЇНЦЯ З $100.

ПРОСВІТНЕ ТОВАРИСТВО „ТЕРНОПІЛЬЩИНА", ВІДДІЛ 313 У. Н. СОЮЗА В НЮАРКУ, Н. ДЖ., ПЕРЕСИЛАЮЧИ $100 НА БУДОВУ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ, ПИШЕ:

НЕ ОДНУ МИ ВЖЕ ЗІБРАЛИ ЖЕРТВУ І НЕ РАЗ І НЕ ДВА ДАВАЛИ. ДАЄМО Й ТЕПЕР І ТО З РАДІСНИМ СЕРЦЕМ, БО ОТСЕ СКЛАДАЄМО ЖЕРТВУ НА БУДОВУ ЗАХИСТУ ДЛЯ НАШИХ БОРЦІВ, А ЗАРАЗОМ СТАВИМО ПАМЯТНИК ЛЮБОВИ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ДО РІДНОГО КРАЮ.

ХАЙ ГОСПОДЬ БЛАГОСЛОВИТЬ ЦЕ БЛАГОРОДНЕ ДІЛО, А ДОБРІ ЛЮДЕ ХАЙ СПІШАТЬ ЙОГО ДОКІНЧУВАТИ.

НАШУ ЖЕРТВУ ВИСЛАЛИ МИ ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE
P. O. Box 411, Philadelphia, Pa

НІ ТОБІ, НІ МЕНІ.

По радянських відомостях селяне палять сконфісковане у них майно. Так на Поволжу вони спалили сконфісковану олійницю.

КРАЙНІЙ ВОРОГ ЗАКОНУ ПРО ОХОРОНУ ЛЬОКАТОРІВ.

Станислав Зискульський із Радомська довший час провадив війну зі своїми льокаторами, яких хотів позбутися з дому, тому, що через те місце, де стояв дім, мала переходити залізниця і дирекція залізниць мала Зискульському заплатити за дім поважні суми. Станислав Зискульський, не маючи способу позбутись льокаторів, зривав з дому дах, а коли і це не помогло, він підпалив свій дім. Зискульського арештовано і він, хоч позбувся льокаторів зі свого дому, то сам опинився льокатором у вязниці.

ДЕМОНСТРАЦІЯ БЕЗРОБІТНИХ У ЧЕРНІВЦЯХ.

Дня 9. І. ц. р. у черновецькім суді розпочався процес проти ґрупи комуністів, обвинувачених у державній зраді. З тої нагоди перед палатою юстиції зібралося 200 безробітних, які почали демонстрацію, викрикаючи: „Дайте нам хліба, або годуйте наших дітей!" Поліція, розганяючи демонстрантів, арештувала 40 осіб, між ними 7 дівчат.

ПРАВА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПРАКТИЦІ.

Греко-катол. парох у Потиличу, пов. Рава Руська, о. М. Дороцький, вислав на домагання старости виказ до ч. 8424/V із 1929 р., у якому подана назва парохіяльного уряду, назва села, повіту, почти та сіл, що належать до цеї парохії. У добрій вірі в права української мови, о. М. Дороцький виповнив цей виказ по українськи. У відповідь на це староство у Раві Руській завернуло о. Дороцькому його виказ і прислало строгий наказ прислати другий виказ, писаний польською урядовою мовою, при чім староство грозить, що потягне парохіяльний уряд до строгої судової відповідальности, якщо цей виказ буде знов виповнений по українськи.

НА ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКІМ КОРДОНІ.

Дня 9 січня на польсько-литовськім кордоні недалеко Нових Трок, литовські шавлісти напали на польську стежу і підчас стріляниниі поранили поручника Мартиновського. Польська стежа стріляла до шавлісів, які зникли в литовських лісах. Раненого поручника перевезено до лічниці у Вильні.

ТРАҐІЧНИЙ ВИПАДОК НА ЗАЛІЗНИЧІЙ СТАЦІЇ РІВНЕ.

На другий день Різдвяних свят мав місце траґічний випадок на стації Рівне. 19-літня селянка села Романова, Ганна Павельчук, виявляла велике зацікавлення до науки та національно-громадської праці. Брала участь у праці „Просвіти", причинилася до заложення кооперативи й була вибрана до Надзірної Ради. Але головним її бажанням було — вступити до вчительської семинарії, щоби потім працювати для народу. Батько спротивився і нещасна дівчина з розпуки психічно занедужала. Згаданого дня батько з зятем віз її до Львова до шпиталю. На стації Рівне старий Павельчук не встиг у час вийти з потягу, що йшов до Здолбунова, щоб пересісти до львівського. Вискочивши в моменті, коли потяг рушив, зачепився ременем за клямку дверей і повис у повітрі. Так волікла його залізниця біля пів кільометра. Нарешті ремінь обірвався, старий попав під колеса і йому обрізало обидві ноги. Незабаром він помер у шпиталі в Рівному, а божевільну дівчину знову привезено до села.

ПІДВОДНИХ ЧОВНІВ НЕ ЗНИЩАТЬ

ЯПОНІЯ Й ФРАНЦІЯ РІШУЧО ВИСТУПАЮТЬ ПРОТИ ЗНИЩЕННЯ СУБМАРИН. СТИМСОН ГОВОРИТЬ ПРО РЕВІЗІЮ ВОЄННО-МОРСЬКИХ СИЛ.

ЛОНДОН (Англія). — На останньому пленарному засіданню морської конференції виявилося, що вже годі сподіватися знищення субмарин як засобу морської війни. Проти знищення субмарин рішучо протестує Японія та Франція, а Італія лише домагається більше гуманного способу ведення підводної війни. Всі ці держави підпирають свою точку погляду інтересами оборони їх країв.

Треба сподіватися, що тепер почнуться розмови в справі вироблення гуманних правил підводної війни, бо цього будуть домагатися Англія й Америка. Секретар Стимсон у своїй промові говорив лише про ревізію воєнно-морських сил учасників конференції, а не про зменшення їх. На це звернули всі увагу. Далі Стимсон, на здивовання всім, у своїй промові підкреслив загрозу війни.

ДЕМОНСТРАЦІЯ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

ПАРИЖ (Франція). — Тут відбулася демонстрація протесту проти вбивства большевицькими аґентами ґенерала Кутепова. Поліція розсіяла тритисячний натовп демонстрантів, які зібралися перед галею, де відбувалося віче-протест.

Невелика ґрупа демонстрантів, щось біля 200, вирушила в демонстративний похід до радянського посольства, але поліція не допустила їх до посольства й припинила демонстрацію.

ЗА РОЗРИВ З РОСІЄЮ.

ДЕПУТАТ ПАРЛЯМЕНТУ ВНОСИТЬ ПРОПОЗИЦІЮ З ДОМАГАННЯМ РОЗРИВУ ФРАНЦІЇ З РАДЯНЩИНОЮ.

ПАРИЖ (Франція). — Член парляменту, котрий належить до урядової більшости в парляменті, депутат Жан Ібарнеґерей вніс резолюцію про негайне зірвання дипльоматичних зносин з Радянською Росією. Своє домагання він мотивує тим, що в останніх часах пропаґанда большевицьких аґентів у Франції дійшла до того степеня, що вже годі далі терпіти та толерувати московських большевиків, які зорґанізували й ведуть цю пропаґанду.

Правительство просить відтягнути обговорення цього внеску до того часу, поки вернеться до Парижа премієр-міністер Тардю та міністер справ закордонних Бріян, які тепер перебувають у Лондоні на морській конференції.

НЕ ДОБИВСЯ ВІДПОВІДИ.

ЛОНДОН (Англія). — Бувший англійський міністер фінансів Черчіл у рішучій і різкій формі домагався в парляменті відповіди від теперішнього міністра Сновдена в справі мита на цукор, шовк та на автомобілі. Сновден відповіди не дав. Це поіритувало Черчіла так, що він, увесь розчервонівшись, почав нападати в образливій формі на Сновдена, але той сидів спокійно, навіть не поворухнувши жадним мускулом лиця.

Лише, коли Черчилові довелося просити вибачення за свою горячковість і нетакт, на лиці Сновдена промайнула легка саркастична усмішка, але відповіди він не дав.

КОРОЛЬ БОРОНИТЬ ДЕМОКРАТІЮ.

БРЮСЕЛЬ (Бельґія). — Лист короля Бельґії до місцевих ґазет викликав зацікавлення й здивовання, що король виступив безпосередно в пресі. В цьому листі король боронить уряд, який підчас окупації Бельґії був заснований в маленькому селі Лофем, де лише був невеличкий шматок бельґійської території, вільної від німецької окупації.

Критики цього уряду закидають йому, що він не був парляментарним, бо його не затвердив парлямент двома третинами голосів, як цього вимагає конституція. Король у листі говорить, що ці закиди даремні, бо всі постанови й праця цього уряду були щиро демократичними й він навіть поширив виборчі права для населення.

ПРОТИ ПЛЯНУ ЙОНҐА.

БЕРЛІН (Німеччина). — У райхстаґу несподівано прийшло до завзятих дебат у справі затвердження пляну Йонґа. Проти цього пляну говорив лідер німецьких правих партій, д-р Альфред Гуґенберґ. Він безоглядно критикував увесь репараційний плян та політику уряду, яка „большевизує Німеччину". Старався доказати, що плян Йонґа несе Німеччині економічну руїну й дає право Франції в довільний час знов окупувати Надренію та захопити німецькі порти в свої руки.

Йому відповідав міністер справ закордонних Курціус, який в довшій і річевій промові доказав безпідставність нападів лідера правих. Він з цифрами в руках показав, на скільки плян Йонґа вигідніший від пляну Доса й що без принятя цього пляну Німеччина не зможе вийти з постійної економічної кризи.

ДЕШЕВА НАЖИВА.

ЛОНДОН (Англія). — Скотленд Ярд має тепер викрити шахрайство, в якому замішане його власне імя. Від якогось часу до властителів лондонських склепів заходить одна дама й пропонує їм купити в неї віски по 2 доляри за фляшку. Таку дешевизну вона пояснює тим, що дістає віску зі Скотленд Ярду, де зберігається багато фляшок сконфіскованої віски.

Нарешті один з торговців, який заплатив їй за три фляшки й не дочекався, щоби вона їх принесла, заявив про ошуканство Скотленд Ярдови. Тоді лише виявилося, що ця жінка вже від довшого часу таким шахрайством дістає гроші від тих торговців, котрі люблять дешеву наживу.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОЛИ НАТИСК ІДЕ ЗГОРИ

В американській пресі подибуємо тепер ледви чи не кождого дня голоси читачів, в яких одні заявляються за признання законною дорогою пісні „Ди Стар Спенґлед Беннер" американським державним гимном, а инші протестують проти цього. Справа та заострилася від того часу, коли до конґресу внесено петицію, підписану 5-ма міліонами осіб з домаганням признання „Ди Стар Спенґлед Беннер" державним гимном.

Одні кажуть, що та пісня є вже на ділі народним гимном, бо загально принялася. З тою піснею в устах ішли жовніри до бою за американську землю, тої пісні вчили дітей матери і школа й сьогодні нікому навіть у голову не приходить, що вона не є американським гимном.

Инші знову підносять, що 5,000,000 голосів не є ще ніяким рішаючим голосом супроти 120,000,000 населення краю. Вони заявляються знову за признання „Май контрі" державним гимном, бо мельодія „Ди Стар Спенґлед Беннер" не підходяча до співу при масових виступах, а дотого вона не надається на національний гимн, бо взята з веселої анґлійської пісні, яку звикли давно співати при вині.

Ще инші твердять, що тепер ще завчасно рішатися щодо національного гимну. Америка так розрослася і так поступила під кождим оглядом вперед, що треба тепер нових слів і нової мельодії, щоби могли віддати вірно те, чим є сьогодні Америка. Тому обі пісні, „Ди Стар Спенґлед Беннер" і „Май контрі", вже перестарілі й духом і мельодією не підходячі до нових часів і до нової могутньої Америки.

Річ ясна, що колиб ніхто не настава на те, щоб аж законною дорогою вирішувати, яку пісню належить узнати державним гимном, то всьо булоби в порядку. Люде держалися би того, що зістало усвячене звичаєвим правом і співали би по вподобі одну чи другу пісню, або одну й другу. Колиж тепер хочуть дати першенство одній з пісень дорогою закону, то люде починають підносити сумніви, чи це принесе який хосен. Многі твердять, що це принесе якраз шкоду. Бо законне рішення доведе доперва до простесту всіх тих, що дають першенство пісні „Май контрі".

Вже з того приміру видно, як це важко накидати щонебудь згори, або проти волі більшости, чи навіть поважної меншости, коли справа спірна й чуттєва. У таких справах як прогибіція доводить воно до того, що сьогодні люде більше пють, як пили до часу заведення прогибіції, а в справі гимну може дійти до того, що його перестануть співати ті, котрі його досі співали по власній волі, а співатимуть хіба з мусу.

КАРТИНА „ОРҐАНІЧНОЇ ПРАЦІ" В РІДНІМ КРАЮ.

Анкета в справах громадських в Коломиї.

(Оригінальний допис до „Свободи").

(2)

Такою областю є власне діяльність наших **громадських рад** та взагалі **громадська самоуправа.** І її стараються воєводи і старости по змозі обмежити, а уряди громадські зробити попросту рівнож органами своєї самоволі.

І тут нам треба конче взятися до порядної роботи, тимбільше, що ворог не спить, але використовує в нечуваний спосіб нашу непорадність і незорґанізованість. Міліони він постягав з наших громад то на виставу познанську, то на „поліцію (!) паньствову", то на памятник Пілсудському і на такі інші чисто польські цілі.

Можна сказати — що початок до боротьби проти цих надужить, до зорґанізованої діяльности оборончої також і на цьому полі — дала наша Коломийщина, скликуючи недавно тому до Коломиї **анкету в справах громадських.**

Запрошено на неї всіх радних громадських з цілого повіту та і других громадян, котрим справа рад громадських та громадського майна лежить на серці.

Анкету скликав комітет, зложений з представників як ундівської так і радикальної партії.

Зійшлося біля 150 радних, в тому однак лише двох війтів. Прочі — або хруні, або боялися наразитись... власть імущим.

Головою зборів вибрано **д-ра В. Кузьмича,** а заступником його **Петра Чукора,** секретарювали **І. Бойчук і І. Кузич.**

Яко референт виступив перший **д-р Стахів** зі Львова.

Його реферат був не лиш обширний, але і поучаючий та популярно виголошений. Подаю тут короткий його зміст:

Польська держава старається всіми силами прикріпити нас до себе: школами, урядами, всілякими орґанізаціями, та при кождій нагоді старається вбити нам в голову, що кождий фах повинен творити одну **професійну орґанізацію** — отже зложену як з Українців так і з Поляків. До тої самої мети іде також польська робота дотично самоурядовання.

Однакож нам мусить іти о це, щоби ми не були якимись прибудівками до польських орґанізацій, але щоби **наш народ був сам своїм господарем на своїй земли.**

Уже один старий австрійський учений сказав був раз, що **самоурядовання — це стала боротьба проти держави.** Так є навіть у пануючої нації, щож доперва у нації поневоленої!

Кожда державна машина старається **обмежити права громади** — і тому громадяне мусять станути в її обороні. Для нас, яко нації поневоленої, це передовсім важне.

Був час, що в науці панувала засада: громада має **природне право** на порядкованнє своїми справами. Це висказано ще перед 80 роками.

Але сьогодня є та засада в Польщі помітувана, а вся польська політика іде до того, щоби нас — з поминеннєм прав громади — **прикріпити** як найсильніше **до державного центру.**

І от на приклад — накидають **війтам** по кількадесять примірників якогось **поліційного** варшавського **календаря,** де головно про Пілсудського говориться, щоби війти той календар ширили поміж громадянами.

Таксамо впихається їм якісь **цеголки** на якісь польські цілі, то знову якусь хрунівську ґазету.

Через війтів і громадських комісарів **переводять** старости **вибори** по мисли уряду.

Коли переїжджає якийсь воєвода, то старости кажуть війтам, щоби при вступі до громади виставили (на кошт громади) **тріюмфальні брами,** та щоби рада громадська з народом там його витала. Вони числять на це, що в душі того народа все лишиться з цего всього якийсь осад про величність і могучість польської держави, а це ослабить його відпорність.

Дальшим засобом боротьби польського уряду є перекидуванне **коштів** ріжних **польських інституцій на плечі громад.** Колиж громада вставить до свого буджету якусь суму на річ **українських** інституцій (нпр. Сільського Господаря або „Рідної Школи"), то **виділ повітовий** (тепер навіть не вибираний, але іменований згори) — зчеркує ті позиції.

Взявши на увагу всі громади наші в краю — мусимо прийти до переконання, що наші громади розпоряджають що найменше **сімсот міліонами** золотих — від рад громадських залежить отже, щоби ті міліони ужити по змозі і передовсім на наші українські цілі.

У своїх **приватних** майнах наші люди по війні уміють **гарніше** господарити, ніж це було перед війною. Однакож цього не можна сказати щодо орудування **майном громадським.**

Тут треба взяти на увагу передовсім **соціяльний момент і** розкладати тягарі **не на голови,** а на **маєток.** Богатші стараються все пересунути тягарі з себе на бідніших, а ми не забуваймо, що величезна **більшість** нашого народа — це власне **бідні.**

Так отже коли йде о свідчення немаєткові — як нпр. при звоженню матеріялів („тяглом"), або поношення варти — то треба накладати їх не після голов, але після податку. Не треба притім забувати, що законом з 26 липня 1919 р. **двірські обшари скасовано** яко окремі адміністраційні одиниці, що отже дідич мусить так само як і всякий другий член громади поносити всі громадські тягарі — а то громадські додатки до безпосередних податків тай інші оплати та послуги і роботи в користь громади (підводи, робочий шарварок). Дотепер наказні війти (комісарі) зі своїми прибічними радами, а також і самі вже вибрані ради громадські, **занадто делікатно поступали собі з дворами** і не потягали дідичів до поношення громадських тягарів.

Через те потерпіли поодинокі громади шкоди на десятки тисяч золотих, бо всі тягарі, а передовсім послуги і роботи (шарварки і форшпани) накладано лише на селян.

Колиб громадські уряди були по справедливости накладали на двори такі самі тягарі, як на селян, то в кождій громаді можна би було коштом дідича збудувати прекрасні дороги, мости, криниці, громадські доми і т. ін. Коли на бідного селянина припадало нераз до року по кілька днів шарварку, то на панський ґрунт випалоб тоді як не пару тисяч, то у всякому разі до тисячі робочих днів у році на шарварок, або грошева заплата за ті дні до громадської каси.

Дуже важною річю є, щоби **наша громада і на вні представлялась** яко **українська.** Тому всюда повинні бути **таблиці в українській мові** — а то у нас всюди є вони польські, а часто і з орлом. А це має велике виховуюче значіння з уваги на молодіж, а потім — що дуже важне — це має велике значіння з уваги на чужинців, котрі приїжджають до нашого краю і всюди бачать лише польські написи.

Рівнож і **урядованнє** повинно бути в наших громадах лише в **українській мові.** Уряд — як доси — висилає до громад всілякі оповістки і відозви, писані лише в польській мові. Рада громадська повинна отже домагатися, щоби всі такі відозви і оповістки присилано щонайменше і в українській мові.

Взагалі — рада громадська має **боронити інтересів своїх громадян** — і тому вона має право також **домагатись відкликання** учителів-Поляків. **Так** зробила наприклад громада **Грушатичі,** а коли виділ повітовий напав за це на неї — то вона сміло заявила, що зробила це в обороні інтересів своїх громадян.

Є ще більше таких справ, в котрих рада громадська **повинна** в інтересі своїх співгромадян забрати голос, як ось нпр. в справі **кольонізації Мазурами.**

Зазагально знаний є висказ: „Хочете зробити з **порядного чоловіка хруня** — то зробіть його **війтом.**"

Однак це діється лише тому, що громада, вибравши раз — хотяй би і по своїй волі — **раду громадську,** потім вже не **займається нею.**

А це є велика хиба, бо рада громадська мусить бути усе **під доглядом громадян.** Тому то **засідання** ради громадської мусять бути **публичні** і на кождім з них мусить бути присутних бодай по десять громадян, котрі **не є радними. Тоді опозиція** між радними буде себе почувати **сильнішою,** а рада не посміє ухвалювати по 200 золотих на познанську виставу або на памятник **для Пілсудського.** Наш брат „русин" радо **би** схрунив, але так, щоби про це люди не знали. Коли громадяни будуть в більшім числі присутні на засіданнях ради громадської — тоді політика **„і сюди і туди"** — буде неможливою.

Щоби такий нагляд над радами громадськими був можливий — треба, щоби засідання тих рад відбувалися в **неділю пополудни,** коли люди мають час.

Дуже важною є справа урядників громадських, а передовсім **писаря.** Звісна річ, що у нас є писар фактично **війтом.** Він знає ліпше закони і всякі штучки, і коли він є хрунем — то потягає за собою і війта.

Громада повинна взяти собі доброго писаря і **добре його оплачувати,** так, щоби він не мав причини пускатися на шахрайства та ставатися **злим духом** війта. Правда і то, що добрих писарів старається виділ повітовий усунути, але проти того треба боротися.

Ми взагалі мусимо **більше інтересуватись виділами повітовими** та їх буджетами. Мусимо дивитись їм **на пальці.**

Нашим обовязком є взагалі виконувати безперестанно і пляново щоденну, **дрібну роботу,** бо лише при її помочи можемо осягнути нашу велику ціль: **трудову, самостійну й соборну Україну!**

Грімкі оклики „славно" й оплески покрили інтересні виводи д-ра Стахова.

Клим Обух.

(Далі буде).

О. Максимюк.

ВРАЖІННЯ З ПОБУТУ НА УКРАЇНІ

(2)

Нема слів, щоб описати те розпучливе становище, в якім знаходилось українське військо по шпиталях на Великій Україні. Всі мовчали і зносили ціле пекло мук для ідеї. Без ніякої розваги все вірили в якесь спасення і вірили, що правда мусить побідити. Сього ми всі були свідомі. Кождий з нас міг лишитись денебудь в селі на посаді учителя, по містах запрошували старшин на ріжні добрі посади, кождий стрілець міг на селі знайти добре платну роботу або оженитись з богатою дівчиною. Але кождий з нас був прикований до справи якимись внутрішними узлами, всі сумніви проганяв і відпитував, де находиться Галицька Армія, щоб до неї повернутися й тільки жартом потішали себе з гіркою іронією російською пословицею: „Всьо равно, пропадьош, как трава"!

Таких шпиталів було повно по всіх містах і місточках Поділля, Волиня і Херсонщини. По більших шпиталях відносини були далеко гірші.

29. грудня 1919 р. ранком розійшлася по нашім шпиталі вістка, що до міста прийшли большевики. За короткий час вбігло до кімнати, де я лежав, шестеро красноармейців інтернаціонального полку. Два з них Мадяри, два Китайці, Жидок і Москаль. Всі убрані пест[illegible]напів по цивільному, нап[illegible] рубанка (втятий кріс, щоб лекше носити) через плече, шабля при боці, остроги на чоботах, ніж за поясом, один револьвер за поясом, а другий за холявою, патронів кілька в кишенях. Це була піхота.

Почали вони, приговорюючи російськими проклонами, „смaтріть за ружом". Шукали по валізах, магазинах, під подушками та по кишенях. Шукали зброї а витягали: штани, плащі, чоботи, біля, годинники, перстені, папіросниці і гроші. Китайці і жидок, підсміхаючись, брали тільки золоті і срібні річі, а прочі все, що попало, що надається до міняної торговлі. По сім „смотрі" обдарували нас ще кількома масними словами й вийшли. За сими прийшли другі, треті і так тягнулося цілий тиждень. Коли вже не було що „реквізірувати", відходили „таваріщі" дуже сердитими.

По кризі в кілька днів відвезли кількох нас підводою до міста на кватирі, щоб зробити місце для свіжо захорівших. Примістили нас вісьмох в глухих уличках далеко від осередка міста у двох кімнатах у одного Жида. Дали нам одного чуру, котрий заледви мав тільки сили, щоб нанм принести з кухні обід, хліб та цукор. Ми цілими днями й ночами лежали на ліжках або сиділи довкола стола в невеличкій кімнаті. Всі двері в цілім домі були позамикані замками та двома або трома риглями, та ще колом попідпирані, а вікна здоровими віконницями зачинені.

Ми зпочатку сміялися з хазяїна, що він трус і перед людьми замикається, але небаром переконались, що він це з досвіду робив і з досвіду ті всі замки й віконниці приладив. Хазяйка була добродушна, опікувалась нами, наче дітьми: приносила нам молока, без перестанку гріла нам самовар та палила в печі. Кождий з нас мав наслідки по тифі: одному ноги опухли, другому руки, третий мав биття серця, четвертий рани на боках від лежання, пятий кровю ллював і т. д., а всі ми не дочували, не довиджували і терпіли на біль голови; здавалось наче на мозкови лежав великий тягар, мозок не був здібний до думання, і не треба було цього, кождий з нас нічого не міг запамятати, а все позабували, навіть назвиська своїх найблизших товаришів і добре знаних команднтів; це однак ані крихітки не вплинуло на наш ненаситний вовчий апетит, який ми мали по слабости.

І так ми сиділи цілими днями й вечеряли при горячім самоварі, при столі й рубали, аж щоки вянули, сало, ковбасу, масло, сир, яйця й хліб та на російський лад запивали горячим чаєм. Ми випродували всі свої річі, щоб заспокоїти свій безконечний апетит, а хазяйка нам з міста всього доносила. Ми так сиділи й гляділи один на другого, мов підрізані барани і поволеньки розмовляли або товкли невідступних товаришів вояка, воші, причім нераз сердечно посміялись, бо один не дочував тріскоту і тиснув нігтем та тиснув і нарешті сказав, що в нього всі воші неживі, другий не довиджував і кліпав очима й скубав пальцями, де не треба.

Так ми просиділи в хаті 8 днів. Ми прийшли до сили настільки, що вже могли удержатись на ногах, не держачись за стіну. Захотілось мені вийти до міста і побачити большевиків та їх „волю", справедливість і рівність всіх".

Вибрався я з пор. Н. на базар. Тільки що ми звернули в другу вулицю, зустрінули двох красноармейців, їдучих дорогою. Красноармейці здалека побачили жовті гарні чоботи пор. Н. і крикнули, зближившись, в один голос: „Стой, таваріщ!" Ми стали. „Сідай!" — кричить один з них до товарища. Ми оба стали і видивились, як теля на нові ворота й не знаємо, чого вони хочуть і що їм казати.

Та „таваріщі" не чекали довго, тільки посадили пор. Н. на дорогу в сніг, стягнули чоботи і пішли далі, розмовляючи між собою, якби нічого й не було. Я підняв товариша і повів його босого до хати назад. Так виглядала наша перша виправа на оглядини.

Другим разом ми вже знали, як треба одягатись, виходячи до міста.

Два дні пізніше ми таки вийшли до міста. Часописів ніде не було, але зате були всі мури обліплені оголошеннями і відозвами; ми читали ті оголошення й відозви в російській мові, аж доки ослаблений по хоробі мозок не відмовив послуху. Повичитували ми радісні для нас річі: вільна Україна, самостійна і незалежна, війна з Польщею, лише... армія одна. Над послідним ми не роздумували, але врадувались, що большевики дають самостійну, хоч радянську, Україну й воюють з Польщею, з нашим ворогом ненависним. Як душа раділа, як очи вичитували з паперу про волю, союз і прихильність великодушну російських большевиків до України, так небаром душа заболіла й шкіра мало не луснула, коли довелось мені на тій „волі" боротись за животіння і побачити її в практичнім життю.

В місті був вже установлений ревком, ісполком і богато инших комів та чрезвичайка, яка енерґійно вишукувала „контрреволюцію". Всі посади занимали Жиди і то по більшій части такі, що на ярмарку часом орчиками розправи між собою вирішують. З Українців майже ніхто посади ніякої не приймав, бо служба при большевиках не можлива і большевики самі Українців навіть боротьбістів нерадо приймають на службу, бо кажуть, що кождий Українець вже з уродження контрреволюціонер.

Селяне щораз менше приходили до міста і перестали приносити до міста поживу, бо всякі комісарі при помочи красноармейців силували селян брати советські гроші, за котрі ніде на селі, а навіть в місточках, нічого не мож було купити. Через це в місті настала дорожня неможлива. Селяне казали: „В городі сидить еврейка комуна, ми не будемо її кормити своїм хлібом".

В місті рух дуже слабий. Населення приправляє здоровезні залізом оковані віконниці та замки й проти звичаю замикає доми як в день, так і в ночи. Всяка місцева наволоч попричіпляла собі пятираменні звізди на шапки і переводить на спілку з красноармейцями реквізиції та уряджує нічні напади, що називається „смотр за ружом". Коли смеркає, кождий господар замикає віконниці, двері заряглює; місто завмирає; світла в хатах ніде не побачиш, бо світло може стягнути до хати непрошених гостей. У вечері навіть знакомого ніхто не пустить до хати. Всяка наволоч цілу ніч бушує по місті, розносяться крики, зойки і лускіт виламуваних дверей або вікон. Кожда родина спить і прислухує, чи хто не добувається до дому й так пережиає день за днем. Люде серед такої анархії та безправства туманіють і привикають до цього.

Грабіжі й убивства де не повернешся: в лісі засідають грабіжники і граблять селян повертаючихся з ярмарку; коли дізнаються, що хазяїн продав воли або коні, в ночи прийдуть по гроші й ніде права шукати — пропало. Грабіжі відбуваються навіть в білий день. „Найславнішими" бандитами на Поділлю і Волиню є мешканці Майданів (малі хуторі в лісах), котрі заселені майже виключно потомками польських „рицержи", які колись замандрували туди з польською шляхтою; всі вони римо-католики.

Грабіжі, убивання, насильства довкруги! Права ніде шукати, бо комісарі, пани життя й смерти всіх живучих, самі займаються подібним промислом! Часто під закидом контрреволюції людей розстрілюють на те, щоби їх ограбити й посісти їхню одіж, золотий перстень, чи годинник, чи то рублі николаївські... Самогонка ллється, „таваріщі" гуляють до схочу, а горожанська міліція, котра малаб охороняти населення, носа не показує з хати. Кождий переночувавши дякує Богові, що щасливо перейшла ніч. Рано тихцем люде розповідали між собою, де і кого ограблено і знасилувано минулої ночі.

Так виглядала в Браїлові большевицька влада і рівність всіх.

(Дальше буде).

Бажання.

Двох гостей у гостинниці розмовляють про автомобілізм.

— Я хотів би, щоби людям [illegible] добре поводилося, щоби [illegible]жен другий мав авто, щоби автомобілізм розвинувся до безмежних границь.

— Чомуж ви цього бажаєте? Ви може маєте [illegible] автомобілів?

— Ні, я [illegible]

НА ТЕМИ ДНЯ.

ДВАНАЙЦЯТЬ ТИСЯЧ РОЗСТРІЛЯНИХ СЕЛЯН.

В безславні часи гетьмана Скоропадського на Україні переводилася „земельна реформа" в той спосіб, що селян закопували живими в землю, лишаючи на поверхні землі лише пальці руки, в які вкладали записку з написом: „Отсе вам земельна реформа".

Тепер на Україні переводять большевики свою „земельну реформу". Для цього руйнують селянські господарства, а селян примусово ставлять на кріпацькі роботи до колективних державних господарств. Хто не хоче йти туди „добровільно", того женуть чекістськими канчуками, а коли це не помагає, то тоді для тих, що вже дуже рішуче упираються, роблять „земельну реформу" по комуністичному.

Противників колективізації, цього заведення державної панщини, арештовують комуністичні козаки, яких називають „військами особливих відділів" Чеки, а червоні воєнні судді наказують розстрілювати упертих противників нової панщини. Із заяви п. Аргунова в Парижі виходить, що в минулому році, в продовженню осени й початку зими, в Росії зарегістровано 12,000 селян, розстріляних за те, що не йдуть в колективні господарства.

Дванацять тисяч зарегістрованих, а скільки не зарегістрованих, то вже ніхто не почислить. Та й з цих дванацяти тисяч напевно десять тисяч припадає на українських селян.

ХОЧ КІЛОК НА ГОЛОВІ ТЕШИ.

Москвофільський табор також готується до народнього перепису в Америці. Ось газета „Світ" виписує в передовиці, щоби всі „Карпатороси" не називали себе: „Карпаторосами", „Русинами", „Рутенами", а виключно „Русскіми". Про Українців зовсім не згадує, бо очевидно боїться занести до своїх читачів цього національного мікроба, який ушляхетнює народний організм.

Тепер Українці з Закарпатської України будуть причисляти себе в Америці до Татарів, Бурятів; Зирянів, Чукчів, Самоїдів, Башкірів, Калмиків, Москалів, Жидів, Вірменів, Туркменів, Циганів, Караїмів, Фінів, Інгушів, Лезгінів, Чеченців й мабуть ще до сотки инших диких та варварських народів, які творять „Єдіную Русскую Народность". Та настануть часи, коли зрозуміють наші закарпатські брати, як уже зрозуміла більшість галицьких Рутенців, Великоукраїнських, Малоросів та Хахлів, у якому товаристві вони находилися, називаючи себе штучно створеним у часах Петра Першого „Русскім народом". Тоді вони прокленуть і ганьбою вкриють імя тих своїх „провідників", які за московську гнилу ковбасу затягнули свій нарід у страшну мішанину варварських народів, що називаєтїся „Русскім народом".

ДОБРОБУТ І ПРОГИБІЦІЯ.

В Ґрейт Нек, Лонґ Айленд, предсідателька „товариства жіночих орґанізацій для реформи проґибіції" дебатувала в своїм відчиті про питаннє, чи нинішний добробут треба приписати прогибіції. Бесідниця станула на становищи, що добробут завдячуємо прогибіції.

Пощо говорити аж про те, чи добробут походить з прогибіції? Чи не поговоритиби вперед, чи є добробут?

В СПРАВІ РАДІО-ОРҐАНІЗАЦІЇ.

Громадяни:

Народною справою є те, що служить для добра всього народу на сьогодні й на будуче. Придбаннє для нашого народу доброї опінії у світі при помочи пісні є отже народною справою. Є се також добра зброя проти тих наших противників, що закидають Українцям брак своєї власної культури. А нам, як народови віками гнобленому, треба всякої зброї, коли хочемо щось здобути.

Найновійший розвиток радіо-руху в Америці дає нам змогу розголосити чар української пісні. В ріжних частях Америки поодинокі гуртки Українців уже співають через радіо і дають себе пізнати.

Одним з перших піонірів такої ідеї є звісний нюйорський Базар Сурма, котрий власним коштом вдержує через пів року радіо-стацію WAAT в Джерзи Сиїті і віддав її Товариству Українських Дякоучителів для розславлення українського імени при помочи пісні. Перші кроки виказали, що се має великий вплив на наш український загал і на чужі елементи, котрі починають відноситися з пошаною до Українців.

Найбільшу користь приносить українська радіо-програма таки для українських дітий, роджених в Америці. Коли вони почують українську пісню через радіо, починають почуватися гордими з сього, що вони належать до українського племени і починають розуміти, чому то їх батьки посилають їх до української школи.

Однак радується серце і старших громадян, коли почують живе, рідне слово з незнаних воздушних просторів в своїй рідній хаті. Їм пригадується сейчас їхня молодість і їхні святощі і національна боротьба, яку вони переживали на своїй землі, і все те, чим колись болла або радувалася душа українського народу. І тому в часі слухання української радіо-програми вся українська громада почувається немаче одна родина, зединена народним духом-ґенієм цілих поколінь.

Колиж через радіо проголоситься клич братерства у важних хвилях наших переживань у прибраній Батьківщині; коли почується клич солідарности з нашими поневоленими братами в старому краю; коли підуть зазиви до підприємчивости і діла тут, в сім великім краю Вашинґтона — чиж не буде се мати великого впливу на виробленне характеру Українців?

Як одначе осягнути отсе, сказане повисше? Яким способом можна заговорити до всіх Українців у Злучених Державах в тій самій хвилі?

Дотеперішні радіо-стації, з котрих лунала українська пісня, є звичайно слабими стаціями. Таксамо недалеко доносить і згада стація з Джерзи Сиїті.

Щоби роздумати над способами поширення української радіо-програми на цілу українську громаду в Злучених Державах, щоби дати змогу українському робітникови чи фармерови, а навіть і тим, що позбавлені свободи, дослухати хоч раз на тиждень живого українського слова і рідної пісні та мати нагоду забути про щоденні турботи й гризоти; щоби спонукати всю українську громаду в Америці до праці над собою і для здобування доброї слави українському народови; щоби надати оден напрям ідейної праці молодому, доростаючому українському поколінню, і т. д., і т. д. — зїхалися представники радіо-руху з українських громад з околиці Ню Йорку на нараду дня 26 січня 1930 і заложили УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКУ РАДІО-ОРҐАНІЗАЦІЮ, вибрали відповідну управу і тепер отся управа кличе до всіх Українців в Злучених Державах:

Громадяни! Поможіть нам винаймити одну сильну радіо-стацію, щоби з неї розсилати кождої неділі живе українське слово до Вашої хати, а таксамо дати не-Українцям нагоду почути нашу прегарну українську пісню! Вписуйтеся в члени Українсько-Амер. Радіо-Орґанізації з річною вкладкою одного доляра і з обовязком приєднувати як найбільше число Українців до сеї справи. Аґітуйте межи своїми знакомими за складками на сю ціль. Давайте знати до нашого Бюра, як люди інтересуються сею справою! Списуйте імена приєднаних людий на окремій лісті, подайте суму деклярованих датків на вдержаннє укр. радіо-програми, а коли хто хоче, нехай відразу зложить дар на сю ціль, і зашле разом з виказом на адресу:

Ukrainian American Radio Organization,
30 E. 7th St., New York, N. Y.

Ми переконані, що кождий, хто перечитає отсей зазив, віднесеться до нього з таким запалом, з яким підписані взяли на себе обовязок розголошувати сю справу.

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА РАДІО-ОРҐАНІЗАЦІЯ:

Йосиф Буката, голова; **Петро Задорецький**, касієр; **Семен Демидчук**, секретар; **Андрій Ґела**, **Стефан Дембицький**, **Петро Костів**, контр. комісія.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ВУДБАЙН, Н. ДЖ.

Коляда на інвалідів.

Зійшлися ми на Різдво до каплиці, яка є власністю Українця Ґері Казанс, але що священик не приїхав, то ми самі собі заколядували й хотіли розійтися. Та на подвірю підніс голос Микола Кузан і згадав за рідну землю і наших славних інвалідів. Була нас горстка людей і зібрали ми між собою $10.65. Громадяне Микола Кузан і Олекса Стечишин доложили по $1. Разом вислано до Обєднання $12.65. Крім цього члени Бр. св. о. Николая, від. 387 У. Н. Союза заявили, що ще зберуть щось на коляду для Рідної Школи.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ГЕМТРЕМК, МІШ.

Вибираймо Українців.

Хочу дещо написати про життя Українців в Гемтремку. Тут, як і скрізь, наші еміґранти розкинені в ріжних дільницях міста. Це значно шкодить зорґанізованню їх в одну спільну сильну орґанізацію. Навіть колиб пощастило зібрати більшість Українців на збори, то й з цього мало буває хісна, бо наші люди запалюються так як солома, але й горять соломяним полумям. Прийде до орґанізації, зпочатку дещо зробить, а потім похолоне й потрохи відпадає від роботи, або й зовсім не бере в народнім життю участи.

Богато є таких членів, товариств, що прийде на збори, трохи походить, покрутиться на свойому стільцю, а потім починає шукати ріжних викрутасів, щоби скорше втікти зі зборів. Для виправдання вишукує ріжні причини, що, мовляв, дома є гості, то щось сталося дома й він спішиться, то взагалі: „та що там мене обходить: як зробите, так і буде. Я на все ґоджуся". Та коли прийде на другі збори, то починає нарікати, якщо „має час", що не так зроблено, як треба було й т. д., а до того ще й галабурду робить та перешкаджає товариським зборам.

Ми тут маємо кілька українських національних товариств, але ніяк не могли обєднати їх для спільної національної акції. Звичайно не можна було й думати притягнути до спільної праці ті товариства, які пильнують не національних справ, а справ окупантів українських земель, хоч і називають себе „українськими товариствами". Проба наших національних сил могла відбуватися найліпше в часи ріжних виборів містових, стейтових та федеральних. Але наші люди ніколи не старалися йти окремою національною ґрупою, а частійше всього йшли під іменем Поляків, даючи тим кредит своїм ворогам. Так саме й реґіструвалися „Українцями" лише найбільше свідомі особи, котрі пильнували, щоби записували їх клерки правдивим національним іменем.

Та нарешті прийшов 1930 рік і Українці ожили трохи та пішли до голови по розум. Рішили створити свою національну виборчу ґрупу й навіть поставити своїх кандидатів до міських виборів. Доктора Кібзея поставили на радного міста, а п. І. Тригука на констабля. Та не всі в нас тримаються свого українського фронту, бо є богато таких, що хиляться навіть в бік польських кандидатів. Отож треба богато працювати, щоби тих наших виродків направити на національну ниву.

Наші Українці повиннїб знати, як Поляки ставляться до нас не лише в краю, але й тут на вільній землі Вашинґтона. Мусимо памятати того польського кандидата на майора міста Гемтремек, який сказав, що хто не Поляк, той нехай виноситься з міста. А тепер Поляки знову хочуть наших голосів. Хіба їм віддасть свій голос лише той Українець, котрий вже з глузду зійшов. Здоровий розум каже підпирати тих кандидатів, котрі не є в засаді ворожими до Українців, а головне треба підпирати своїх кандидатів.

Зразок нашої нездисциплінованости й нерозуміння національних інтересів може бути такий. На 2-го лютого було призначене політичною орґанізацією українське передвиборче віче в Українській Хаті. В той саме час і в той саме день Поляки врядили своє віче в „Українськім Горож. Клюбі". Звичайно це вони робили на перекір українському вічу. Але що найгірше так це те, що на віче прийшло багато Українців. Правда, частина їх була збаламучена місцевою пресою й тим, що обидві галі українські, то дехто подумав, що й у Горожанському Клюбі відбувається українське віче. Українська Хата була битком набита Українцями, але колиб ми були більше активні та ліпше розуміли свою національну дисципліну, то нам потрібно булоби в три рази більшу галю й то вона не вмістилаб всіх Українців.

До виборів, які відбудуться 5. березня, лишилося вже небогато часу, але коли повести більше жваву й рішучу аґітацію через ріжні місцеві часописи, бо наші люди їх читають, та врядити ще передвиборчі віча, на яких пояснити нашим людям значіння для нас мати в міському уряді своїх заступників, то ми ще можемо багато успіти. Треба, щоби обидва горожанські клюби та політична централя розвинули як найжвавішу свою аґітацію серед Українців м. Гемтремка. Кожен Українець повинен памятати, що справа вибору свого Українця до міського уряду не є справою лише кандидатів, але справою всього загалу. Це підносить та скріплює наше становище в місті й підриває становище наших ворогів. Наші національні інтереси вимагають, щоби ми одностайно стали при своїх кандитатах і громадно взяли участь у виборах, голосуючи на своїх та прихильних нам кандидатів.

А. І. П.,
член 94 відділу УНС.

The regular weekly meeting of the William J. McGovern Association will be held Thursday evening February 13th at the Headquarters, 70 Morris Street. The newly elected Officers will be installed and committees will be appointed by the Association's President Charles A. M. Borkholm to carry on the work of last year's committees which proved very successful. A large delegation attended the basket-ball game of the McGovern team against the Unknowns last Friday night and saw their boys bring home the bacon.

Louis W. Jacobs one of the Trustees of the Association presented an Atwater-Kent Radio to the Club. A visit to the club-rooms will suprise some of the old-timers who are looking for a lively spot in the down-town section for here can be found gathered nightly scores of young men, either enjoying themselvos or co-operating with their Standard Bearer in Naturalization Work, a matter that has his great interest. Many applicants for membership are recieved daily and the 1500 mark will soon be reached.

The Officers of the Association who will be installed next Thursday night are as follows:—

Charles A. M. Borkholm, President

Stanley Kielbas, 1st Vice-Pres.	Benjamin Canary, Fin. Secty
Henry Schwartz, 2nd Vice-Pres.	John J. Doyle, Asst. Fin. Secty
Gorege Murray, 3rd Vice-Pres.	Louis Krumholz, Corresponding Secty
Stephen Chislock, 4th Vice-Pres.	Philip R. McGovern, Treas.
Francis De Azevedo, 5th Vice-Pres.	William Waltz, Jr., Sergt at Arms
Martin Clifford, Rec. Secty	John Casey, Asst. Sergt at Arms

ЗНАМЕНИТИМ СПОСОБОМ АГІТАЦІЇ Є РЕКОРДИ

КОЛЮМБІЯ

Columbia

Тепер на часі є наука української мови дітий, уроджених в Америці. Школа се лише оден зі способів науки. Не дасться однак заперечити, що домашне виховання має дуже велике значіння. Коли батьки не мають часу займатися наукою української мови, або їм самим тяжко з инших причин, можуть дати свого заступника. Таким знаменитим заступником є фонографічні рекорди Колюмбія. Вони зроблені старанно, мова в них чиста, артисти мають прегарну культуру голосу.

Треба однак вважати, що деякі рекорди, се рекорди сатиричні, тому в них нарочно вложені англійські слова помежи українські, щоби вказати, як наші люди „модернізують" себе в Америці.

Коли хто хоче точно знати, які рекорди до чого надаються: чи для науки, чи для забави, нехай пише до базару:

СУРМА

Тут дістане повний катальоґ Колюмбії. Понизше поданий список найновійших рекордів Колюмбії:

УКРАЇНСЬКА ОРХЕСТРА ПАВЛА ГУМЕНЮКА.
Співають: Евген Жуковський і Наша Роза Красновська
10" 75 ц.
27210F (Ендро Бордер, часть 1
(Ендро Бордер, часть 2

ОРХЕСТРА БРАТТЯ ГОЛУТЯКИ-КУЗАНИ, зі співом.
27209F (Десь був Янічку, десь був до рана.
(Заспівай, Іванцю

ЕВГЕН ЖУКОВСЬКИЙ І СОНЯ ЛІЩАК, з акомп. орхестри
27208F (Вальс „Соня"
(Парди в куми

УКРАЇНСЬКА ОРХЕСТРА МИХАЙЛА ТОМАСА.
27207F (Підгірняк, козак
Козак „Паляниця"

СОНЯ ЛІЩАК, контральто, з акомп орхестри.
27206F (Українські Мамі
(Весела Тереска

СІЛЬСЬКА ОРХЕСТРА ПАВЛА ГУМЕНЮКА.
20193F (Бальна Лезґінка, танець
(Яблочко, танець

З ДАВНІЙШЕ ВИДАНИХ ЗНАМЕНИТИХ РЕКОРДІВ ПРИГАДУЄМО:

ОРХЕСТРА „БРАТЯ ГОЛУТЯКИ-КУЗЯНИ" зі співом.
10" 75 ц.
27190F (Як я прийшов з корчми до дому
(Каська гембу дає, Марина ся сміє.
27185F (Горіла сосна
(Затож ми ся дівче сподобало
27182F (Червона ружа, жонтий квіт
(На Поділю білий камінь

САМУІЛ ПИЛИП І ЙОГО ЛЕМКІВСЬКА ОРХЕСТРА
27189F (Музика в корчмі, танець
(Де ти був, Янічку, полька
27186F (Лемківський Мадяр, танець
(Лемківська тряска, танець

ЕВГЕН ЖУКОВНСЬКИЙ І НАША РОЗА КРАСНОВСЬКА, з акомп. орхестри.
27188F (Жнива
(Бувай здорова
27184F (Лобода
(Пристріт
27183F (Презент з Европи
(Пан фрейтер

БАРІТОНА ЕВГЕНА ЖУКОВСЬКОГО:
10" 75 ц.
27174F (Толока
(Зводини.
27170F (Фіксований Чоловік, часть 1.
(Фіксований Чоловік, часть 2.
27168F (Старости, часть 1
(Старости, часть 2.
27163F (Щаслива
(Люлька-файка
27158F (Було тай нема
(Хаїм щоб здоров
27156F (На фарми
(Брехня
27152F (Алелуя, я бом!
(Стація „Зімна Вода"
27146F (Жінка в небі, часть 1.
(Жінка в небі, часть 2.

27142F (Допитався
(Ват ду ю сей
27134F (Відьма, часть 1.
(Відьма, часть 2.
27124F (Спорт американський
(Історія з пирогами.
27118F (Лянцманка.
(Погані часи.
27114F (Синочок.
(Образований
27116F (Вуйко з Пенсилвенії
(Комедія тай годі
27105F (Пісня невольника.
(Їзда на аероплянї.

БАРІТОНА ПЕТРА ОРДИНСЬКОГО
27150F (Ой, ! не гаразд Запор...
(Ой бре море, бре
27135F (Віє вітер,
(Думка про Морозенка
27151F (Гей гук, мати, гук
(Розлилися круті беріжечки
10" 75 ц.

САЛЬОМЕЇ КРУШЕЛЬНИЦЬКОЇ, сопрано.
27133F (Ой, де ти ідеш, де ти поїдеш
(Ой летіли білі гуси, — рез плетини.
27132F (Вівці мої, вівці, пастуша пісня
(Через сад виноград, — дівоча пісня

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР „ЛІРА"
27126F (Ой, у полі нивка
(Ой, у лузі
27125F (Верховина
(Де Дніпро наш.
27138F (Реве та стогне
(Закувала та сива зозуля

УКРАЇНСЬКА ОРХЕСТРА ПАВЛА ГУМЕНЮКА.
27187F (Метелиця-сніговиця, танець
(Козак Завидія, танець
27178F (Танець по шлюбі
(Полька для всіх

59056F	Абандонадо Вальс	Колюмбія Інтернаціональна Хрхестра
27205F	Гуцулка в Семеречині	Укр. Орхестра Михайла Томаса
27201F	Іван Убийник	Орх. Павла Гуменюка, Сопр. Марія Одинська
20187F	Камаринська	Орхестра Павла Гуменюка
27193F	Кажуть люди	Е. Жуковський з акомп. орхестри
27192F	Козак „Петрушка"	Укр. Орхестра Павла Гуменюка
27197F	На каміню мармуровім	Е. Жуковський, барітон
27197F	Ой, скажи, мила	Е. Жуковський, барітон з акомп. орхестри
27194F	Ой, там у лісі	Люба Весела, сопран, з акомп. орхестри
27205F	Підгірська Коломийка	Укр. Орхестра Михайла Томаса
27192F	Полька „Горпина"	Укр. Орх. Павла Гуменюка
27198F	Полька „Од терника до терника	Орх. братів Голутяки-Кузяни
27201F	Просьба жінки до чоловіка	Орх. Гуменюка, сопр. М. Одинська
59056F	Сантіяго Вальс	Колюмбія Інтернаціональна Орхестра
20187F	Сільська Полька	Орхестра Павла Гуменюка
27191F	Широкий місточок	Орхестра Братів Голутяки-Кузяни
27198F	Танець Нашого Івана	ОрхестраБратів Голутяки-Кузяни
27203F	Весілля в Пенсилвенії, часть 1 і 2	Е. Жуковський і Соня Ліщак
27194F	Віють вітри	Люба Весела, сопран, з акомп. орхестри
27202F	Як летіли гуси з далекого краю	Орх. Братів Голутяки-Кузяни, співає: Текля Дячек
27202F	Як мі на подолю, так мі на Завіслю	Орх. Братів Голутяки-Кузяни, співає: Текля Дячек
27193F	За горами, за лісами	Е. Жуковський, барітон
27191F	Зелена поляна	Орх. Братів Голутяки-Кузяни
27204F	Зловини, часть 1 і 2	Укр. Орхестра Павла Гуменюка, зі співом

ЗАВВАГА: На сей місяць базар Сурма робить спеціяльну оферту: Хто замовить 10 малих рекордів (Колюмбії, або Окей-Одеон), тому Сурма дасть не лише безплатно голки до грамофону, але ще й платить сам почту до якогонебудь місця в Злучених Державах і почислить за все те лише $7.50.

Лише не треба отягатися з замовленням, але заходити або писати просто на адресу:

SURMA BOOK-MUSIC CO.,
103 Ave. A, New York, N. Y.
PHONE: DRY DOCK 3782.
(межи 6-ою і 7-ою улицею).

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

СПРОСТОВАННЄ ПОМИЛКИ.

В оголошеннях мітінґів за січень і лютий Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 289, в Рачестер, Н. Й., зайшла друкарська помилка в підписах урядників. Повинно бути: І. Байдак, предс.; А. Задорецький, кас. і Д. Коритко, секр. За се перепрашаємо як пошкодованого, так і секретаря відділу.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 239, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 16 лютого, точно в годині 1-ій пополудни в домі Амер. Укр. Горожан, під ч. 847 N. Franklin St. Справи на порядку деннім дуже важні, отже взиваеться всіх прибути на сі збори. Довгуючих членів, остерігається, що вони своїми залеглими вкладками наражаються на суспендованнє і евентуально виключенє з організації. — Вол. Сегіль, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 369, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 16 лютого, в гали церковній, зараз по відправі. Проситься всіх членів прийти на сей мітінґ і вирівнати свої залеглі вкладки. Є важні справи до полагодження. — І. Климишин, пр.; М. Куба, секр.

ЛИНДЕН, Н. ДЖ. Тов. ім. Ів. Франка, від. 306, подає до відома, що звичайні збори відбудуться в суботу, 15 лютого, в домі тов. Стефана Березм, 1314 Roselle St., в годині 7.30 вечером. Проситься членів прибути на означений час, бо є деякі справи до вирішення. — Теодор Федуняк, гол.; Марія Антонів, кас.; Василь Моссора, секр.

ВЕСТЧЕСТЕР, Н. Й. Подається до відома членам Тов. Згода, від. 210, що місячні збори відбудуться 15 лютого, в годині 8-ій вечером, в домі тов. Романів під ч. 919 Revere Ave. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на сі збори, бо є важні справи до полагодження. Будемо принимати нових членів без вступного. Котрий член не прийде на збори, буде караний після статута. — Гнат Романів, предс.; В. Баковський, кас.; Йосиф Сидор, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 15 лютого, в Нар. Домі, 72 Моріс ул., точно в годині 7-ій вечером. Проситься членів явитись на час, а довгуючих проситься вирівнати свої залеглости на сім мітінґу, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Йосиф Крайник, предс.; Василь Глива, кас.; Семен Кусень, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Т-во ім. Івана Франка, від. 83 УНС, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 16-го лютого, в годині 1-шій пополудни в Укр. Домі, де звичайно. Проситься всіх членів прибути на час, буде справозданнє з балю і другі справи. — Ілько Савчин, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 УНС, повідомляє всіх членів і членицъ, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 16 лютого, в год. 6-тій вечер в гали під ч.: 54 Van Winkle Ave. Проситься довгуючих членів вирівнати свої залеглі вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — М. Баран, предс.; И. Жарський, кас.; Н. Пігура, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. Мих. Грушевского, від. 219, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 15 лютого, в годині 8-ій вечером, в Укр. Правосл. Галі, 179 Корт Стріт. Обовязком є кождого члена бути на мітінґу, бо маємо дуже важні справи до полагодження. — М. Боднар, предс.; П. Псуй, кас.; А. Мудровський, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Тов. Згода, від. 294, повідомляє усіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 15 лютого, в годині 7.30 вечером, в гали церковній на Гренд ул. Обовязком є кождого член явитися на тім мітінґу та вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі поступиться після статута. — Н. Моссора, секр.

ЗА СТАРАННЄМ У. СТОВ. В БРОНКС відбудеться друга з ряду

ЛЄКЦІЯ

під ч. 1274 Hoe Ave., 15 лютого, в годині 8-мій вечером.

Тема лекції про перехід подій в Европі, а зокрема на українських землях. 36

ПОЗІР! НЮ ЙОРК, Н. Й. ПОЗІР!

КОМІТЕТ ПІДГАЄЧЧАН В НЮ ЙОРКУ, Н. Й.
— скликує —

ЗБОРИ

В НЕДІЛЮ, 16 ЛЮТОГО 1930
В УКР. РОБ. ДОМІ,
15 E. 3rd STREET, NEW YORK, N. Y.
Початок зборів в годині 2-гій пополудни.

Проситься всіх громадян підгаєцького повіту прибути на ці збори, бо є важні справи до обговорення; проситься тих, що мають лісти до збирання датків на будову повітового Народного Дому в Підгайцях, щоб принесли лісти і зібрані гроші і рівнож проситься тих, що забрали до продажі балеві тікети, щоби на зборах звернули гроші за продані тікети. 36

Комітет.

ПОЗІР! НЮ ЙОРК, Н. Й. ПОЗІР!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО ЗАПОМОГОВОГО Т-ВА
СНЯТИН
— устроюється —

БАЛЬ

В СУБОТУ, 15 ЛЮТОГО 1930 Р.
В УКР. РОБ. ДОМІ,
66-68 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.
Початок в год. 7.30 вечер.
Вступ 50 центів.
Половина доходу з балю на будову Народ. Дому в місті Снятині.

На цім бали будеться принимати нових членів до Тов. без вступного. 36-7

За добру забаву ручить

Комітет.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписана, складаю сердечну подяку У. Н. Союзови й Головним Урядникам за скоре виплачення мені посмертного в сумі $1000.00 по мойому мужу, бл. п. Григорію Мащакови.

Так само складаю щиру подяку членам Бр. св. Георгія, від. 135. У. Н. Союза в Smoke Run, Pa., що помимо страшної зими всі взяли участь в похороні. Зокрема сердечно дякую урядникам братства, котрі занимались похороном мого мужа й не забули за мене нещасливу й за семеро дрібних діточок.

Катерина Мащак.

За Уряд Бр. св. Георгія, від. 135:

Антін Клим, секр.

Я, нижче підписаний, складаю щиру подяку У. Н. Союзови і його урядникам, а також самo урядникам 385 відділу У. Н. Союза за уділення мені запомоги в сумі $50.00 з запомогового фонду.

Кличу всіх Українців, вступати в ряди У. Н. Союза, бо Батько Союз, це наш найбільший опікун в чорній годині. Хто в місті Минніаполіс ще не належить до У. Н. Союза, нехай негайно вступає, а переконається, яку велику поміч дістане в лиху годину.

Павло Федорців,
Міннеаполіс, Мінн.

ПОМАГАЛО 200 ЛІТ

Поверх два століття Gold Medal Haarlem Oil вважалася головним лікарством на недомагання Нирок, Печінки і Міхура. Новітній Медичний Поступ зділав Нові і Улішені Gold Medal Haarlem Oil Капсульки такими, що їх легко і приємно брати. На болі голови, крижей, втому, безсонність, внутрішні болі, гостець, болі в суставах і другі подібні недомагання беріть Нові і Уліпшені Gold Medal Haarlem Oil Капсульки. Зачніть брати їх зараз. До набуття в кожній аптиці по 35 ц., 75 ц., $1.50. Беріть лиш правдиві. Дивіться за назвою "Gold Medal" на запечатанім пуделку і не приймайте ніяких імітацій.

NEW AND IMPROVED GOLD MEDAL HAARLEM OIL CAPSULES

ВПРОСТ З ФАБРИКИ! ІТАЛІЙСЬКІ ГАРМОНІЇ НАЙЛІПШІ НА РИНКУ.

Маємо великий вибір гармоній ріжних десенїв і виробів. Виробляємо якийнебудь десень на замовлення. Всі інструменти роблені ручно найліпшими механіками і з найліпших матеріялів. Вдоволення гарантоване. Поправляємо або беремо в заміну вживані інструменти. Пишіть по безплатний катальоґ. 225

ITALIAN ACCORDEON MFG. CO.
323 Polk St., Dept. 26, Chicago, Ill.

НОВЕ ПРАВО ІМІҐРАЦІЙНЕ

Чи ви є горожанином Америки, чи ні — спровадимо до Америки Вашу жену і діти, котрі числять низше 21 літ, а старших і рільників на фарму.

Богато людей приїхало по отриманню від нас ДОКУМЕНТІВ І КАРТ КОРАБЕЛЬНИХ.

Проте хто має:

1) Спровадити кого з родинного або з інших країв, як КАНАДИ і ін., або хоче виїхати на вигідних КОРАБЛЯХ до краю і вернути до АМЕРИКИ без КЛОПОТУ, чи є горожанином, чи ні;

2) Вислати гроші до краю так, щоби без жадних доплат були доручені адресатови в ДОЛЯРАХ АМЕРИКАНСЬКИХ — або

3) Полагодити якунебудь КРАЄВУ СПРАВУ, купити або продати маєток в краю або в Америці — виробити КОНТРАКТИ, ПОВНОВЛАСТИ, СКРИПТИ ДОВЖНІ і т. ін.; — нехай з повним довірєм удасться устно або листовно до знаної від звиш 20 літ правдиво УКРАЇНСЬКОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ:

T. J. HRYCEY & CO.

NOTARY PUBLIC, REAL ESTATE, FIRE INSURANCE, STEAMSHIP TICKETS AND AMERICAN EXPRESS AGENCY,

329 SO. FOURTH STREET, PHILADELPHIA, PA.

TELEPHONE: LOMBARD — 25-93.

ПІДУ ДЕСЯТЬ МИЛЬ ЗА ГІНДУ БРЕНД ЗІЛЛЯМ.

так говорив п. Іван Люби, 380 Ralph Avenue, Бруклин, Н. Й. Нічого дивного в тих словах, бо Гінду Бренд Зілля повняє як слід ту роботу, до котрої призначене. Добра медицина, подібно як доброго характеру чоловік, не треба хвалити — люди самі осудять.

П. Ів. Люби, спробував Гінду Бренд Зілля і так говорить: „Від кількох літ терпів я на нестравність жолудка, здуття, біль голови, біль в правім боці, отяжілість, відбиванняся ґазів і недостачу апетиту, рівнож відчував я ломання в ногах і руках на зміну погоди. Казати правду, я не жив, а мучився. Медицини, які я вживав, не давали сподіваної помочи, допервa незрівнані Гінду Бренд Зілля положили кінець моїм терпінням. Шкода, що я скорше не довідався о тій славній медицині. Сьогодня я піду 10 миль пішки за Гінду Бренд Зіллям, бо оно того варте". Гінду Бренд Зілля є медициною для всіх і на ріжні долегливости, і не дає болю. 35—

Ціна за пачку $1.00.

BARON A. BORAK,
307 E. 18th St., New York, N. Y.

З листа.

„Дорогенькі Мамо! Посилаю Вам мій старий плащ. Щоби клунок не був затяжкий, я повідрізувала всі ґудзики. Ґудзики є в лівій кишені. Здоровлю щиро, Марійка".

ХОРІ МУЩИНИ І ЖЕНЩИНИ

ВСІ ХРОНІЧНІ НЕДОМАГАННЯ ЛІЧУ

Кровні, Шкірні і Нервові Хороби, Загальне Ослаблення, Умову депресію, Завороти, Жолудкові недомагання, Кишкові хороби, Біль Голови, Невральгію, Побільшені Залози, ВСІ Хронічні Шкалубини, Легких, Бронхітіс, Носові і Горляні хороби, Ревматизм, Сціятика і Лумбаго. Мущини і женщини щасливо лічені новою удосконаленою методою. Мій особистий догляд через цілий час курації. Мої ціни приступні.

Екзамінація крови, хімічні тести, X-Рейс.
БЕЗПЛАТНІ ОГЛЯДИНИ І ПОРАДИ.
ГОВОРИТЬ ПО УКРАЇНСЬКИ.

СПЕЦІЯЛІСТ **DR. ZINS** ВІД 25 ЛІТ.
110 EAST 16th STREET, NEW YORK CITY.
межи 4-тою Евенею і Irving Pl.
ГОДИНИ: від 9-тої рано до 8-мої вечер; в неділі від 9-тої рано до 4-тої поп.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

АНДРІЙ СТАХУРА пошукує свого рідного брата Володимира Стахуру; тому два роки перебував в Гемтремк або Дітройт, Миш., походить з міста Бірча, повіт Добромиль. Хто би про него знав, або він сам, прошу зголоситися або подати його адресу. 36-7

ANDREW STACHURA,
29 Mercer St., Carteret, N. J.

НА ПРОДАЖ ФАРМА

10 акрів в Millville, N. J., при 13 Carmel Road і 31 Highland Ave. Голоситися до: 33-8

WASYL PITUCH,
1838 Third Ave., Arnold, Pa.

ДО ВИНАЙМУ ФАРМА НА ОГОРОДОВИНУ.

Найліпші фарми на огородовину, земля плодовита в північній части стейту Ню Джерзи, можна купити кілька акрів. Хто схоче, з домами або без; дуже приступні ціни винайму. По інформації пишіть на нище подану адресу, або до нашого репрезентанта на місци: **Mr. C. S. Huff, Great Meadows, N. J.** 22-

AMMONIATE PRODUCTS CORP.,
42 Broadway, New York, N. Y.

UKRAINIAN Finance & Investment Corp. of Newark, N. J. Випожичає гроші на 1, 2 і 3 морґеджі. Шери продається: Preferred шер $25.00. Common шер $20.00. По всякі інформації голоситься до котрогобудь з понизших урядників: **І. Лисак**, предс., 163 Myrtle Ave., Irvington, N. J.; **М. Брудер**, секр., 17 Market St., Newark, N. J.; **Т. Каськів**, касієр, 600 High St., Newark, N. J.

УВАГА УКРАЇНСЬКІ БИЗНЕСМЕНИ.

При замовленню календарів на сезон 1931 жадайте від своїх агентів "КАЛЕНДАРА ВИШИВАНОГО" № 22-11 або замовляйте їх і інші календарі від

UKRAINIAN ART CALENDERS
P. O. Box 99, Station D
New York, N. Y.

ДОМИ НА ПРОДАЖ.

Маю на продаж одно- і двофамілійні доми в **ROSELLE PARK і LINDEN, N. J.** Доми мають всі уліпшення, електрику, ґез і огрівачі (steam-heat). Продаю по приступній ціні. Голоситися до: 20-

JOHN ZARSKY,
448 MAPLE AVE., ELIZABETH, N. J.
Telephone Emerson 4779

Phone: Brunswick 7187.

АДВОКАТ

Б. ПЕЛЕХОВИЧ

2300 WEST CHICAGO AVE., CHICAGO, ILL.

Практикує у всіх судах; займається переглядaнием абстрактів; виготовляє контракти купна і продажі; перепроваджує спадкові справи; полагоджує старокраєві, патентові і прочі справи. 191—

НОВІ ДОМИ В КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. які знаходяться напроти Гай Школи, і в недовзі підійдуть до високої вартости, тож тільки там купуйте. Будівничий коло домів кождої неділі від години 1-шої до 5-тої пополудни. 301-3

JOHN GINDA,
390 Grant Ave., Carteret, N. J.
Tel. 1062 Carteret.

ПРОДАЄ
ДОМИ
в місті НЮ ЙОРКУ і околиці
Українська Фірма
ФЕСОЛОВИЧА І М. КОБІСТОГО
EXCHANGE REALTY CO.
41 East 7th St., New York City
Tel. Orchard 9677. 16

Dr. A. L. CEASAR
спеціяліст у всіх хоробах
ОЧИЙ, УХ, НОСА І ГОРЛА
Години: 127 EAST 84th STREET,
10—12 межи Park і Lexington Ave.
6—8 NEW YORK, N. Y.
В неділі від 10 рано до 1 пополудни.

DR. M. SMITH
перeніс свій офіс під число
67 EAST 7th STREET
NEW YORK CITY
TEL. ORCHARD 6072.

З КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЗДОРОВЛЯ І ШЛУНОК

е дві нерозділні річи. Якщо ваш шлунок страждає з затвердження або нестравности — ви не можете мати доброго здоровля.

Отже мусите дбати про свій шлунок. Коли маєте затвердження, біль голови, втрату апетиту, біль шлунка, ґази і т. п., зажийте на ніч добрі вiрме Wakie-Lax, а встанете на другий день відсвіжені і без ніяких долягли...

Wakie-Lax є знамените для мущин і жінок. От що про нього говорять ... сячі людей: „Чудові успіхи", „Відчаючий домашній лік", „Добре ... не на усунення шлункових клопотів". Ми гарантуємо, що будете вповні вдоволені.

Чудове Wakie-Lax зашлемо вам на вашу адресу за 1 доляр, з повними поученнями. Замовте ще нині, без проволоки.

WAKIE PRODUCTS CORP.
Dept. U-11, BLOOMFIELD, N. J.
Дж. Вашкевич, Аптикар-властитель.

WAKIE PRODUCTS CORP.

ВАЖНЕ ДЛЯ ГРАЮЧИХ АМАТОРСЬКІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ.

ЕМІЛІЯ УГОРЧАКОВА має великий склад найкращих українських строів і ріжних костюмів до аматорських представлень і народних виступів, як також прибори до характеризовання. При замовленнях треба присилати точний спис осіб і потрібних річей. Випозичає також народні строї хотячим фотографуватися. Замовлення на костюми до представлень треба присилати що найменьше 8 днів перед представленнем на слідуючу адресу:

Mrs. E. UHORCHAK,
216 Washington St., Jersey City, N. J.

СТІННІ КАЛЄНДАРІ на рік 1930

ВЖЕ ВИЙШЛИ З ДРУКУ.

Маємо на складі 50 ріжнородних календарів на 1930 рік. Календарюм друкований по українськи, свята означені червоними буквами.

Ціна за один календар 30 ц. з пересилкою, а 4 за доляра.

Шторникам, агентам і для тих, що хотять занятися продажию календарів, висилаємо даром спис стінних календарів по гуртовій ціні. За попереднім надісланнем $5.00 вишлемо 30 штук оказових календарів, щобисьте оглянули, а опісля замовляли більше число. Замовлення посилайте на адресу: 249—

UKRAINIAN BAZAR,
170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

БИЗНЕСМЕНИ УКРАЇНЦІ!

Заки дасьте свій ордер на СТІННІ КАЛЕНДАРІ на 1931 р., перегляньте наш великий ілюстрований катальоґ і наші гуртові ЦІНИ продажі. Маємо великий вибір ріжнородних календарів, яких катальоґ висилаємо на жадання. Пишіть на адресу:

KULYNITCH PRINTING CO.,
418 E. 9th ST., NEW YORK, N. Y.

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

ДВА ОФІСИ:
NORTH SIDE: 2157 W. Chicago Ave.
Phone: Brunswick 7767 або 7768.
SOUTH SIDE: 4954 So. Hermitage Ave.
Phone: Hemlock 5500.
CHICAGO, ILL.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
129 E. 7th STREET,
NEW YORK CITY
Telephone: Orchord 2568

PAIN-EXPELLER

—Вживаний зверха на
Болючі Мускули
Вчасні Переходлождения
Біль Грудий
Штивний Карк
Біль Хребта
Звихнення і Знесилення
Невральгія

Дістаньте правдивий. Котвиця торговельний знак на пачці дає вам запоруку.

Памфлет, подаючий повну дерективу і описуючий ріжні вживання Пейн-Експелеру, знаходиться в кождій пачці.

У всіх аптеках
35 цнт. і 70 цнт.
Або пишіть вирост до:

The Laboratories of
F. Ad. RICHTER & CO.
BERRY AND SOUTH FIFTH STS.
BROOKLYN, N. Y.

KILLS PAIN